

IGAL LAPSEL OMA ÕNN SÜNNIUSKUMUSED

IGAL LAPSEL OMA ÕNN
SÜNNIUSKUMUSED



Koostanud ja toimetanud Reeli Reinaus
Kujundanud Kristel Kink
Keeletoimetaja Inge Annom
Projekti juht Risto Järv

Avaldatud tekstid pärinevad Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti
Rahvaluule Arhiivist.

Avaldatud fotod pärinevad Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti
Rahvaluule Arhiivist ja Eesti Rahva Muuseumist.



@eratera

facebook.com/rahvaluulearhiiv

EKM TEADUSKIRJASTUS, 2017

Trükkunud Greif

ISBN 978-9949-586-20-2

Saateks

Tuleviku ennustamine ja selle mõjutamine on olnud meie esivanematel inimese elu puudutavate sündmustega seoses äärmiselt oluline. Elusündmuste või ühest sotsiaalsest staatusest teise siirdumise puhul on levinud kaks peamist käitumisviisi – esmalt on püütud tulevikku erinevate märkide vaatlemise abil ette ennustada ning seejärel proovitud seda võimalikult soodsas suunas juhtida. Lapse sünd on olnud lisaks lapsevanematele ka lähikondlaste jaoks üks olulisemaid sündmusi inimese eluringis, samuti on sündimisega seotud asjaolud määranud levinud arvamuse kohaselt ära lapse elusaatuse. Just seepärast esineb eesti rahvausundis lapse sünniga seoses rohkesti uskumusi ja endeid, kirjeldusi peale sündi ette võetavate maagiliste toimingute kohta ning mitmesuguseid muid tähelepanekuid ja käitumisjuhiseid.

Lapse tuleviku ennustamisel on jälgitud nii lapse sünni aega kui ka vastsündinu välimust ja lapse olekut mõni aeg peale sündimist. Samuti on silmas peetud last ootava naise käitumist, kuna rasedale seatud rohkete käitumisnormide rikkumine võis sünnivat last mõjutada. On usutud, et sünniaeg (kuufaas, nädalapäev, aeg ööpäevas jne) määrab suuresti ära lapse elusaatuse. Erinevad

märgid lapse kehal on samuti tulevikku ennustanud. Tähelepanu all on olnud ka muud sündimisega seotud asjaolud, näiteks on usutud, et lootekotis ilmale tulnud laps on erakordselt õnneliku elusaatusega, rohkete ihukarvadega lapsest saab rikas inimene ning pikkade sõrmedega lapsest saab kas hea töötegija või hoopis varas.

Maagia abil on püütud lapsele taotleda õnne, jõukust, mõjukust ning loomulikult edu ka elukaaslase valimisel. Just seetõttu on vastsündinud tüdrukud läbi meeste pükste või särgi tõmmatud, et nad varakult mehele saaks ning poisslapsed võetud sündides vastu naiste särgi või põlle sisse, et nad endale hea naise leiaksid. Selleks, et lapsest ilus inimene kasvaks, on ta pärast sündimist mähitud pearäti sisse.

Väljaandes on esitatud väike valik lapse sünniga seotud uskumusi ja tulevikku mõjutavaid maagilisi võtteid Eesti Rahvaluule Arhiivist. Iga arhiiviteksti all on märge, millisest kihelkonnast ning mis aastast see tera kirja pandud on. Peaaegu kõik Eesti piirkonnad on raamatus tekstide näol esindatud ning ka uskumuste ajaline mõõde on üsna lai – üleskirjutusi leidub nii 19. sajandi lõpust kui ka 20. sajandi lõpukümnenneilt. See raamat on põgus sissevaade meie esivanemate maagiaga täidetud maailma, kuid kindlasti ei tasuks paljudesse esitatud uskumustesse suhtuda tänapäeval üleliia tõsiselt.

Koostaja





Vanad inimesed teavad tõendada,
et see olevat ainult õnn,
kui naene toovat esimese lapse poja
ja lammas toovat kolm tallekest.

Nelja poea ema on alles neitsi,
 aga kui esimene on tütar,
 siis on kohe ema.
 Nelja tütre isa ei ole veel isa,
 aga esimese poea järel on kohe isa.



Kui seitse poega järgimööda
 samale emale sünniks,
 siis on seitsmendal iseäralik vägi
 ehk tarkus.



Nelja poea ema on alles neitsi,
 aga kui esimene on tütar,
 siis on kohe ema.
 Nelja tütre isa ei ole veel isa,
 aga esimese poea järel on kohe isa.



Kui seitse poega järgimööda
 samale emale sünniks,
 siis on seitsmendal iseäralik vägi
 ehk tarkus.



Igal lapsel oma õnn.
Seitsmes laps on õnnelaps.



Esimest tüdart kutsutakse „neitsi lats“,
viimast „tuhakott“.



Ema viimasest tütrest võib arst
 ehk nõid saada,
 aga mitte esimesest.



Kui latse sündimise päävä ära salgad
 ja ei ütle õigust,
 määndsel pääväl om sündinü,
 sis kaotad latse õnne ära.





Lastele üeldi,
et ämm toob tittesid kaevust ja linaliust.

TORMA 1938

